

OCAK 2019

## MEVZUATTA GÜNCEL GELİŞMELER

### MEVZUATTA GÜNCEL GELİŞMELER

- 1 Kira Artışında Tüketici Fiyat Endeksinin Kullanılmasına Dair Kanun Değişikliği
- 1 Kamu İhale Rejiminde Değişiklik
- 2 İş Akdinin Sonlandırılması Durumunda Ödenen Tazminatlarda Vergi İadesi
- 3 LPG Piyasası Lisans Yönetmeliği Değişikliği
- 4 Konkordato Sürecine İlişkin Yönetmelikler

### MAKALELER

- 5 Ticari Davalarda Zorunlu Arabuluculuk
- 12 Karadağ'da Ekonomi Vatandaşlığı Uygulaması

### Kira Artışında Tüketici Fiyat Endeksinin Kullanılmasına Dair Kanun Değişikliği

Borçlar Kanunu'nun konut ve çatılı işyeri kiralarda kira bedelinin belirlenmesine ilişkin 344'üncü maddesinde öngörülen tavan kira artış oranı, 17.01.2019 tarihli ve 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik, "tüketici fiyat endeksinin artış oranı olarak belirlenmesinin üretici fiyat endeksinde daha hakkaniyete uygun sonuçlar doğuracağı" gerekçesine dayanılarak yapılmıştır. Değişiklikteki temel noktalar şöyle sıralanabilir:

- Konut ve çatılı işyeri kiralarda kira bedeli artışında tavan oran, "tüketici fiyat endeksindeki on iki aylık ortalamalara göre değişim" olarak belirlenmiştir.
- Kiracının Türk Ticaret Kanunu'nda tacir olarak sayılan kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri olduğu işyeri kiralarda da bu hüküm uygulanacaktır. Ancak bu işyerleri açısından söz konusu değişiklik, 31/3/2011 tarihli ve 6217 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinde yer alan erteleme nedeniyle, **01.07.2020** tarihine kadar uygulanmayacaktır.
- Söz konusu düzenleme 01.01.2019'dan geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

### Kamu İhale Rejiminde Değişiklik

Kamu ihale rejiminde, 17.01.2019 tarihli ve 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değişiklik yapılmıştır. Söz konusu Kanun ile bu kapsamda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda değişikliklere gidilmiştir.

7161 sayılı Kanun ile öncelikle Kamu İhale Kanunu'nun uygulama alanında bazı sınırlandırmalara gidilmiştir. Buna göre, aşağıda belirtilen mal ve hizmet alımları Kamu İhale Kanunu kapsamından çıkarılmıştır:

- a. Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kuruluşlar tarafından çay ve çay ürünleri için Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nden yapılacak alımlar,
- b. Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kuruluşlar tarafından faaliyet alanındaki mal ve hizmetler için Uluslararası Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi'nden yapılacak alımlar,

c. Türkiye Cumhuriyeti tarafından düzenlenen bazı uluslararası organizasyonlar ve toplantılardan Cumhurbaşkanı tarafından belirlenenler için bu organizasyonların ve toplantıların yürütülmesine yönelik olarak sorumlu idare tarafından yapılacak mal ve hizmet alımları.

7161 sayılı Kanun ile 4735 sayılı Kanuna imalat girdilerinin fiyatlarında beklenmeyen artışlar meydana gelmesi durumunda sözleşmeleri fesih veya devir imkânı öngören geçici 4'üncü madde eklenmiştir. Söz konusu madde ile yüklenicilere, imalat maliyetlerinin beklenmedik şekilde artması durumunda kamu ihale sözleşmelerini sona erdirmeye veya devretme imkânı verilmiştir. Bu imkândan faydalanabilmek için söz konusu düzenlemenin yürürlüğe girmesinden (18 Ocak 2019) itibaren 60 gün içinde ilgili idareye başvuru yapılması gerekmektedir. Yapılan başvurular ilgili idare tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınarak değerlendirilecek ve ilgili başvuru hakkında karar verilecektir.

Öte yandan, sözü edilen geçici madde, 31 Ağustos 2018 tarihinden önce Kamu İhale Kanununa göre akdedilmiş olan ve düzenlemenin yürürlüğe girdiği 18 Ocak 2019 tarihi itibarıyla halen yürürlükte olan sözleşmeler için uygulanacaktır.

7161 sayılı Kanun ile yapılan diğer bir değişiklik, kamu ihalelerine katılacakların sunacakları yeterlik belgeleri konusunda olmuştur. Buna göre, ihalelere katılan isteklilerin ekonomik, mali ve mesleki yeterliliklerinin değerlendirilmesi için artık taahhütleri altındaki ve tamamladıkları işin miktarını gösteren belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir. Ancak, ihale konusu iş ile ilgili cirolarını gösteren belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir.

### **İş Akdinin Sonlandırılması Durumunda Ödenen Tazminatlarda Vergi İadesi**

Gelir Vergisi Kanununa, 18.01.2019 tarihli ve 7162 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile eklenen geçici madde çerçevesinde, 27.03.2018 tarihinden önce işçi ve işveren arasında karşılıklı anlaşma ile iş akdinin sonlandırıldığı durumlarda ödenen tazminatlar, iş kaybı tazminatları, iş sonu tazminatları, iş güvencesi tazminatları gibi çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar üzerinden tahsil edilen gelir vergisi iade edilecektir.

Bu düzenleme çerçevesinde öncelikle, vergi iadesi, 27.03.2018 tarihinden önce işçi ile işveren arasında anlaşmalı olarak sonlandırılan iş akitlerinden kaynaklanan tazminatlar için uygulama alanı bulacaktır.

Bu düzenleme hükümlerinden faydalanabilmek için hizmet erbabının düzeltme zamanaşımı süresi içerisinde tarha yetkili vergi dairelerine başvurmaları gerekmektedir. Tarha yetkili vergi dairesi, işverenin muhtasar vergi yönünden mükellefi olduğu vergi dairesi olup, şubeleri nedeniyle ayrı vergi dairelerinin mükellefi olan işyerlerinde, ilgili şubenin mükellefi olduğu vergi dairesidir.

Ayrıca, bu düzenleme hükümlerinden faydalanabilmek için dava açılmamış olmalı ya da açılmış olan davalardan vazgeçilmiş olmalıdır.

Bu düzenlemeye ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılması öngörülen Tebliğ Taslağı hazırlanmış ve internet ortamında yayınlanmış olmakla birlikte henüz Resmi Gazete'de yayımlanmamış ve yürürlüğe girmemiştir.

---

*27.03.2018 tarihinden önce, işçi ile işveren arasında karşılıklı anlaşma ile iş akdinin sonlandırıldığı durumlarda çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar üzerinden tahsil edilen gelir vergisi iade edilecektir.*

---

## LPG Piyasası Lisans Yönetmeliği Değişikliği

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun (EPDK) Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası (LPG) Yönetmeliği değişikliği, 17.01.2019 tarihli ve 30658 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Değişikliğe göre, Yönetmelik kapsamındaki "tehlikeli eylem" tanımı, piyasa faaliyetinin yapılmasında, bunların yapıldığı mahalde veya yakınında bulunan bir kimsenin ölümüne, engelli hale gelmesine veya sağlığının bozulmasına, çevrenin kirlenmesine sebep olan veya olabilecek nitelikte bulunan bir fiil veya ihmali şeklinde değiştirilmiştir.

Lisans başvurularında, EPDK'nın yapacağı inceleme için süre kısıtı getirilmiştir. Buna göre, lisans başvurusu sırasında gerçek veya tüzel kişilerden istenen belgelerin ilgili mevzuata uygun olup olmadığı hakkındaki değerlendirme, sunulan belgelerin EPDK evrak sistemine giriş tarihini izleyen 10 iş günü içinde tamamlanacaktır.

Yapılan başvuruların mevzuata uygun olarak yapılmadığının tespiti halinde, söz konusu aykırılıkların 10 iş günü içinde giderilmesi gerekmektedir. Söz konusu aykırılıklar giderilmediği takdirde başvuruların geçersiz sayılması öngörülmüştür.

Her türlü lisans alma, lisans tadili, lisans süre uzatımı ve lisans sureti çıkartma bedelleri başvuruyla birlikte peşin olarak ödenecektir. Lisans tadilleri, başvuru tarihinden itibaren en geç 60 gün içinde karara bağlanacak ve ilgiliye tebliğ edilecektir.

Yine düzenleme çerçevesinde; iptal edilen veya sona erdirilen LPG Dağıtıcı Lisansları veya LPG Depolama Lisansları, lisans türü, sahibinin adı/ticaret unvanı belirtilmek suretiyle Resmi Gazete'de ilan edilir.

Yapılan yönetmelik değişikliği çerçevesinde;

- a. LPG Otogaz Bayilik Lisansı sahiplerinin, LPG Dağıtıcı Lisansı sahipleri ile yaptıkları sözleşmelerinin herhangi bir nedenle sona ermesinden itibaren iki ay içerisinde herhangi bir dağıtıcı ile sözleşme yaparak tadil başvurusunda bulunmaması veya mevcut dağıtıcısıyla sözleşmesini yenilememesi veya lisansa kayıtlı dağıtıcı şirketine ait dağıtıcı lisansının iptali veya sona ermesinden itibaren iki ay içerisinde dağıtıcı tadil başvurusu yapmaması hallerinde, **LPG Piyasası Dairesi Başkanlığı kararıyla,**
- b. LPG Dağıtıcı Lisansı ve LPG Depolama Lisansı sahiplerinin talebi halinde **Kurul kararıyla;** LPG Otogaz Bayilik, LPG Tüpü Muayenesi, Tamiri ve Bakımı, LPG Tüpü İmalatı ve LPG Taşıma Lisansı sahiplerinin talebi halinde **LPG Piyasası Dairesi Başkanlığı kararıyla,**
- c. Lisans alma koşullarından herhangi birinin kaybedilmesi hallerinde, LPG Dağıtıcı Lisansı ve LPG Depolama Lisansı Kurul kararıyla; LPG Otogaz Bayilik, LPG Tüpü Muayenesi, Tamiri ve Bakımı, LPG Tüpü İmalatı ve LPG Taşıma Lisansları **LPG Piyasası Dairesi Başkanlığı kararıyla,**

Lisanslar sona erecektir.

---

*Lisans başvurularında,  
EPDK'nın yapacağı  
inceleme için süre kısıtı  
getirilmiştir.*

---

## Konkordato Sürecine İlişkin Yönetmelikler

Adalet Bakanlığı tarafından 2004 sayılı İcra İflas Kanununda (İİK), 2018 yılında yapılan değişiklikler ile ilgili iki yönetmelik çıkarılmış ve 30.01.2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu yönetmeliklerden ilki, İİK'nın "Konkordato talebine eklenecek belgeler" ile ilgili 286'ncı maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları ortaya koymak üzere çıkarılan, "Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik"tir.

Diğer yönetmelik ise, İİK'nın "Kesin mühlet" başlıklı 289'uncu maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde; "Alacaklı sayısı, alacak miktarı ve alacakların çeşitliliği dikkate alınarak alacaklılar kurulunun zorunlu olarak oluşturulacağı hâller ile alacaklılar kuruluna ilişkin diğer hususları" ve 290'ıncı maddenin altıncı fıkrası gereğince "Konkordato komiserinin nitelikleri, eğitimi, eğitim verecek kurumlar ve eğitimden muaf tutulacaklar ile komiserliğe ilişkin diğer hususları" belirleyen "Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik" tir.

## MAKALELER

### Ticari Davalarda Zorunlu Arabuluculuk

Av. Fatma BOZKURT ŞAHİN

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri; tarafsız ve objektif bir konumda olan üçüncü bir kişinin, uyuşmazlık taraflarını, ortak bir çözüme ulaşabilmeleri için bir araya getirerek iletişim kurmalarını ve sorunlarının çözümünü kendilerinin bulmalarını sağlamasını ya da onlara somut olayın koşullarına ve özelliklerine uygun olarak, üzerinde mutabakat sağlayabilecekleri çözüm önerileri üretip sunmak suretiyle uyuşmazlığın çözümü için destek vermesini öngören çözüm yollarıdır (Tannriver, s. 821). Uyuşmazlıkların alternatif çözüm yöntemleri ile çözümlenmesi dünya genelinde uygulama alanı bulan bir yargı politikasıdır (Kurt Konca, s. 5).

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, yargıya alternatif olan yöntemler değil, uyuşmazlıkların çözümünde yargısal yolların yanında yer alan, tarafların istemleri hâlinde işlerlik kazanan, esas itibarıyla ilişkilerin koparılmadan sürdürülmesini ve adil bir karardan ziyade, her iki taraf açısından da tatmin edici bir çözüme ulaşılmasını hedefleyen yöntemler bütünüdür (AYM 2013). Bu yöntemler, kamu düzeninden sayılmayan ve tarafların serbestçe üzerinde tasarrufta bulunabileceği işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda işlerlik kazanabilmektedir.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları konusunda iç hukukumuzda mevzuat çalışmaları ve uygulamalar yapılmaktadır. Aslında bu durum alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına uluslararası alandaki bakışın bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Zira alternatif uyuşmazlık çözüm yolları uluslararası düzeyde de teşvik edilmekte ve ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Örneğin bu çerçevede 21.05.2008 tarihinde Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen 2008/52 sayılı Direktif ile medeni ve ticaret hukuku alanındaki davaların ve yine 21.05.2013 tarihli 2013/11 sayılı Direktif ile de tüketici hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların arabuluculuk yöntemiyle çözülmesi önerilmiştir (Karaarslan, s. 72, 74).

Arabuluculuk, birçok ülkede uygulama alanı bulmaktadır. Yargı sisteminin artan yükü ile baş edebilmek adına uzlaşmaya dayalı çözüm yöntemlerini benimseyen ülkeler, doğrudan arabuluculuk veya arabuluculuğa benzer alternatif yöntemler tercih edebilmektedir. Çeşitli ülkelerde arabulucuya başvuru konusunda benimsenen farklı sistemler vardır. Örneğin; Fransa, Belçika Macaristan, Avusturya, Bulgaristan gibi ülkelerde arabulucuya başvuru tamamen tarafların iradesine bırakılmıştır. İspanya, İtalya ve İngiltere gibi ülkelerde taraflar zorunlu olarak arabuluculuk çözüm yoluna başvurmaya sevk edilmiştir. Almanya ve Yunanistan gibi ülkelerde ise kimi uyuşmazlıklar bakımından dava açılmadan önce arabulucuya başvuru zorunlu kılınmıştır (Kurt, s. 418-419).

---

*Uyuşmazlıkların alternatif çözüm yöntemleri ile çözümlenmesi dünya genelinde uygulama alanı bulan bir yargı politikasıdır.*

---

## Ülkemizde Arabuluculuk

Arabuluculuk, 07.06.2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 2'nci maddesinde "Sistemik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi" şeklinde tanımlanmaktadır.

Arabuluculuk kurumu her türlü hukuki uyuşmazlıkta değil, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri yani sulh olmak suretiyle sona erdirebilecekleri iş ve işlemlerden doğan uyuşmazlıklar bağlamında uygulama alanı bulur. Buna göre arabuluculuk müessesesi özel hukuk uyuşmazlıkları bakımından işlerlik kazanabilir. Kamu düzenine ilişkin olan, dolayısıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmalarına imkân vermeyen uyuşmazlıkların çözümü için arabuluculuğa müracaat edilemez. Bu çerçevede arabuluculuk kanun koyucu tarafından dava şartı olarak öngörülmediği durumlarda dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra mevcut uyuşmazlığın mahkeme dışında çözümlenmesini hedefleyen, tarafların iradi olarak ve serbestçe tercih ettikleri bir usul hukuku müessesesidir. Bu çerçevede arabuluculuğa ilişkin temel ilkeler şöyle sıralanabilir:

- I. **İradi olma ve eşitlik:** Taraflar, arabulucuya başvurmak (dava şartı olarak arabuluculuk hariç olmak üzere), süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler. Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.
- II. **Gizlilik:** Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer yollarla elde ettiği bilgi ve belgeler ile kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür. Aksi kararlaştırılmadıkça taraflar ve görüşmelere katılan diğer kişiler de bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.
- III. **Beyan veya belgelerin kullanılmaması:** Arabuluculuk faaliyeti sırasında taraflarca ileri sürülen bilgi ve belgelere, diğer yargı mercileri önünde örneğin mahkemelerde ya da tahkimde dayanılmaz. Bu belge ve veriler mahkemeler tarafından da istenemez.

---

*Arabuluculuk, her türlü hukuki uyuşmazlıkta değil, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş ve işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda uygulama alanı bulur.*

---

6325 sayılı Kanununun 13'üncü maddesi gereğince taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

Hukuk düzenimizde ilk olarak uygulama alanı bulan ihtiyari arabuluculuk olmakla birlikte, arabuluculuğun diğer bir türü daha bulunmaktadır: Dava Şartı/ Zorunlu arabuluculuk.

Arabuluculuk süreci, sürece başvuruda, süreci devam ettirmekte ve süreci sonlandırmakta olmak üzere üç aşamalı iradilik barındırmaktadır. Dava şartı arabuluculuk uygulamasında, belirli uyuşmazlıklarda, dava açmak isteyenler bakımından sadece sürece başvurudaki iradilik kaldırılmış olmaktadır.

Zorunlu arabuluculuk hukuk düzenimizde ilk olarak iş uyuşmazlıkları alanında 01.01.2018 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamış ve söz konusu düzenlemeler "dava şartı olarak arabuluculuk" şeklinde yapılmıştır. Dava şartı, bir davanın esastan görülüp karara bağlanmasını engelleyici bir işlevi olan, davanın her aşamasında mahkeme tarafından re'sen gözetilmesi gereken, taraflarca da davanın her aşamasında eksikliği ileri sürülebilen hususlardır. Arabuluculuğun bir dava şartı olarak öngörülmesi durumunda, dava açılmadan evvel arabuluculuğa başvurulmamış olması davanın usulden reddedilmesine sebep olmaktadır.

---

*İş uyuşmazlıklarında uygulanan dava şartı arabuluculuk sayesinde bu alanda dava sayısı üçte iki oranında azalmıştır.*

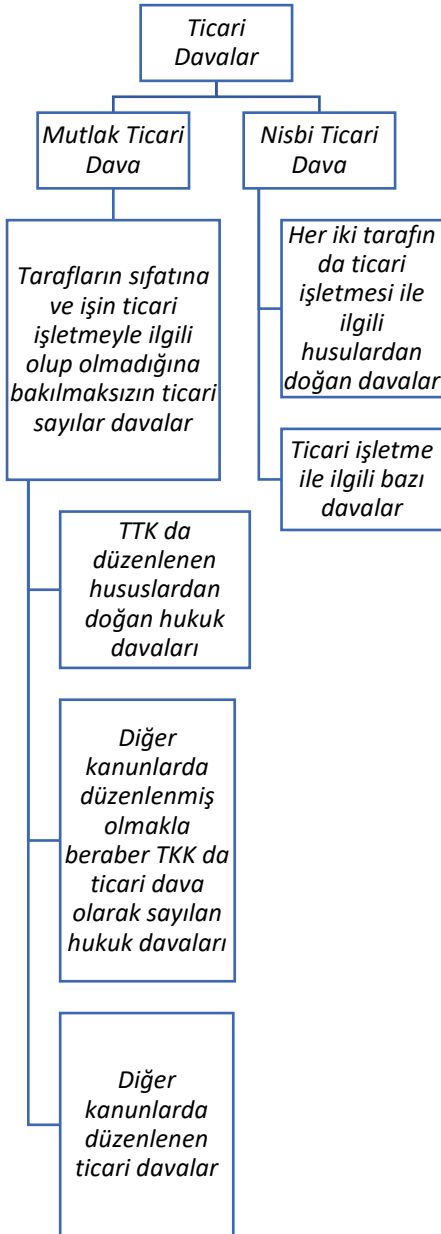
---

Ülkemizde iş uyuşmazlıklarında uygulama alanı bulan zorunlu arabuluculuk sayesinde dava sayısı üçte iki oranında azalmış ve bunun yansıması diğer uyuşmazlık alanlarında da arabuluculuğun dava şartı olarak genişletilmesi olmuştur. 06.12.2018 tarihli ve 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun'un 20'nci maddesiyle ticari uyuşmazlıklarda arabuluculuğa başvuru da dava şartı haline getirilmiştir. Böylece bu uyuşmazlıklarda dava açmadan önce arabuluculuğa başvurmak zorunlu hale gelmiştir. Bu düzenlemenin 1 Ocak 2019'da yürürlüğe girmesi ile birlikte ticari uyuşmazlıkların büyük bir kısmı arabuluculuk yolu ile çözüme kavuşturulabilecektir. Asliye ticaret mahkemelerinin iş yükü dikkate alındığında ticari uyuşmazlıklarda arabuluculuğun dava şartı olarak uygulanması ile söz konusu uyuşmazlıkların büyük kısmının mahkemeye taşınmadan çözümlenebilmesi ve mahkemelerin iş yükünün azalması beklenmektedir.

Dava şartı olmanın bir sonucu olarak arabuluculuğa başvuru bir zorunluluk arz etmekte ise de bu zorunluluk yalnızca arabuluculuğa başvuru ile sınırlıdır. Taraflar istedikleri zaman süreci sonlandırabilecekleri gibi, süreç sonunda anlaşmaya varıp varmamak konusunda da tercih hakkına sahiptirler. Anlaşmaya varılamaması hâlinde ise uyuşmazlığın çözümü için yargı yoluna başvurulması mümkündür. Arabulucuya başvurulmamış olması sebebiyle dava şartı yokluğundan usulden reddedilen bir davanın dava şartına ilişkin eksikliğin tamamlanmasından sonra tekrar açılması da mümkündür. Bu yönüyle dava şartının yerine getirilmemesi sebebiyle davanın bir kere usulden reddedilmiş olması uyuşmazlığın yargı önüne taşınmasını engellememektedir.

## Ticari Davalarda Dava Şartı Arabuluculuk

### Kapsamı



Türk Ticaret Kanununa eklenen 5/A maddesi ile TTK'nın 4'üncü maddesinde belirtilen tüm ticari davalar ile diğer özel kanunlarda yer alan ticari davalardan, *konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri* hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulması dava şartı olarak öngörülmüştür. Söz konusu düzenleme, 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ticari davalar üç gruba ayrılmaktadır. Birincisi; TTK m. 4'te ya da diğer özel kanunlarda belirtilen uyuşmazlıklara ilişkin davalardır. İkincisi, söz konusu kanunlarda belirtilmemekle birlikte her iki tarafın ticari işletmesini ilgilendiren uyuşmazlıklara ilişkin davalardır. Üçüncü tür davalar ise ticari işletmeye ilişkin bazı konulardaki uyuşmazlıklara ilişkin davalardır (Kayar, s. 104 vd.).

Bu çerçevede, ilgili davanın dava şartı olabilmesi için, TTK m.4'te ya da diğer özel kanunlarda belirtilen ticari davalardan (mutlak ticari dava) olması ya da her iki tarafın ticari işletmesini ilgilendirmesi (nispi ticari dava) ya da ticari işletmeyi ilgilendiren havale, vedia veya fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan bir dava olması gerekmektedir.

#### 1. Mutlak ticari davalar:

Mutlak ticari davalar, tarafların sıfatına ve işin ticari işletmeyle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın ticari sayılan davalardır.

##### a. TTK'da düzenlenen husulardan doğan hukuk davaları (TTK m.4/1-a)

- Cari hesap sözleşmesinin uygulanmasından kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 89-101).
- Ticaret şirketlerine ilişkin uyuşmazlıklardan kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 124 vd.).
- Kambiyo senetlerinden kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 670 vd.).
- Taşıma işlerinden kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 850 vd.).
- Deniz ticaret hukukundan kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 931 vd.).
- Sigorta hukukundan kaynaklanan hukuk davaları (TTK m.1401 vd.).
- kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde.



b. Diğer kanunlarda düzenlenmiş olmakla beraber TTK'da ticari dava olarak sayılan hukuk davaları (TTK m.4/1 b-f):

TTK dışındaki kanunlarda öngörülmüş olmakla birlikte aşağıdaki mevzuatta yer verilen hususlardan doğan davalar da ticari dava sayılmaktadır:

- Türk Medenî Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde,
- Türk Borçlar Kanununun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörülmüş bulunan 547 ilâ 554, havale hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde,
- Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,
- Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,

Bankalara, diğer

c. Diğer kanunlarda düzenlenen ticarî davalar:

- Kooperatifler Kanunundan kaynaklan davalar (1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m. 99/1).
- İflâs davaları (2004 sayılı İİK m.154).
- Ticari defterlerin zıyâ halinde belge verilmesi (TTK m.82/7).
- Finansal kiralama sözleşmesinden doğan davalar (Finansal Kiralama Kanunu, m. 31).
- Ürün senetlerinin kaybolması, zarar görmesi ve haczi (5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu m. 17)
- Konkordato talebi (İİK m. 285 vd.)

## 2. Nisbi ticari davalar:

a. Her iki tarafın da ticari işletmesi ile ilgili hususlardan doğan davalar

Kural olarak her iki tarafın ticari işletmesi ile ilgili hususlardan doğan davalar nisbi ticari davadır. Bu tür davalarda, her iki tarafında da tacir olması ve ihtilafın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili bulunması gerekmektedir; borcun sözleşmeden ya da haksız fiilden doğması davanın nitelendirmesini etkilememektedir. Bu durumda taraflardan birinin TTK'nın 12 ya da 16'ncı maddeleri anlamında "tacir" olmaması durumunda, dava ticari dava sayılamayacaktır.

b. Ticarî işletme ile ilgili bazı davalar

Ticari uyuşmazlığın taraflarından yalnızca birinin ticari işletmesini ilgilendiren bazı davalar da nisbi ticari dava sayılmaktadır:

- Havale (TBK m. 555-560)
- Saklama sözleşmesi (TBK m.561-580)
- Fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar.

Bu hususlardan doğan davaların, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmemesi durumunda ticari davadan söz edilemeyecektir.

---

Öncelikle uyuşmazlık  
konusunun arabuluculuğa  
elverişli olup olmadığı  
değerlendirilmelidir.

---

## Uygulama

Uyuşmazlık konusunun öncelikle arabuluculuğa elverişli olması gerekmektedir. 6325 sayılı Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanmaktadır (m. 1). Bu kapsamda, bir davanın ticari dava olarak kabul edilebilmesi için dava konusunun özel hukuktan kaynaklanan subjektif hak uyuşmazlığına ilişkin olması ve davanın hukuk davası olması gerekir. Örneğin, dava ceza davası ise ticari davadan bahsedilemeyecektir.

Ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması yargısal bir zorunluluktur. Dolayısıyla, bu tür alacak ve tazminat talepleri hakkında arabulucuya başvurulmaksızın dava açılması durumunda herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir.

Dava açmak isteyen taraf, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulup arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılmadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine ekleyerek dava açabilecektir. Bu zorunluluğa uyulmaması halinde mahkeme tarafından davacıya son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde mahkemeye sunulması gerektiği aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarı içerir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir.

Ancak ticari davalarda zorunlu arabuluculuğa ilişkin düzenlemenin uygulanmasının bazı istisnaları da bulunmaktadır. Şöyle ki, düzenlemenin yürürlüğüne ilişkin geçici madde gereğince, dava şartı olarak arabuluculuk, 01.01.2019 tarihi itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay'da görülmekte olan davalar hakkında uygulanmayacaktır. Bu tarihten önce açılmış ve halen görülmekte olan ticari davalarda arabuluculuğa başvuru dava şartı olmayıp, ihtiyari niteliktedir.

Özel kanunlarda tahkim veya başka bir alternatif uyuşmazlık çözüm yoluna başvurma zorunluluğunun olduğu veya tahkim sözleşmesinin bulunduğu hâllerde de dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmayacaktır. Dolayısıyla zorunlu tahkim ve tahkim sözleşmesinin bulunması halinde uyuşmazlıkla ilgili tahkime başvuru halinde dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmaz. Ancak buna rağmen yine dava yolu tercih edilecekse arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.

Konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat taleplerine ilişkin ticari uyuşmazlıklarda alacaklı, borçluya karşı icra takibi veya dava yollarından birini seçebilecektir. Alacaklının icra takibine başvurması ve borçluya karşı genel haciz yoluyla takip başlatması durumunda, borçlu ödeme emrine itiraz edebilecektir. İtirazın süresi içinde ve usulüne uygun olarak yapıldığı, durumda takip kendiliğinden duracaktır. Bunun üzerine alacaklı itirazın kaldırılması veya iptali davası yoluna başvurabilecektir. İtirazın iptali davası açılabilmesi için de öncelikle arabuluculuk yoluna gidilmesi gerekmektedir. Benzer şekilde, borçlu tarafın icra takibine konu borç ile ilgili menfi tespit davası açılabilmesi için yine öncelikle arabuluculuğa başvurulması gerekmektedir (Kurt Konca, s. 5).

---

*Zorunlu arabuluculuk,  
01.01.2019 tarihi itibarıyla  
ilk derece mahkemeleri  
ve bölge adliye  
mahkemeleri ile  
Yargıtay'da görülmekte  
olan davalarda  
uygulanmayacaktır.*

---

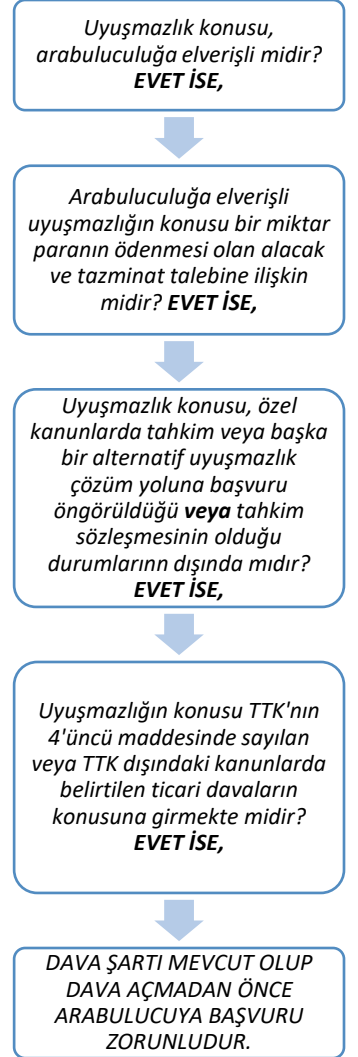
Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren altı hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla iki hafta uzatılabilir.

Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Dava şartı olan arabuluculuk sürecinde, tarafların birinin Arabuluculuk Bürosuna başvurması ile son oturum tutanağının (anlaşma/anlaşmama belgesi) düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemeyecektir.

Bu çerçevede, önümüzdeki uyuşmazlık için arabuluculuğun dava şartı olup olmadığı ile ilgili olarak yandaki şekilde özetlenen yol izlenebilecektir.

Önümüzdeki dönemde dava şartı arabuluculuğun diğer bazı uyuşmazlık alanlarına da genişletilmesi beklenmektedir. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'na eklenen dava şartı arabuluculuğa ilişkin genel hüküm de (18/A maddesi) dava şartı olan arabuluculuğun diğer alanlara da genişletileceği konusunda bir işaret olarak görünmektedir.



## Karadağ'da Ekonomi Vatandaşlığı Uygulaması

Av. Süleyman BOŞÇA

Balkan Coğrafyası, jeostratejik, ekonomik, sosyal ve kültürel nedenlerle Türkiye'nin yakından ilgilendiği bölgelerden biri olmuştur. Türkiye'nin gelişen ekonomik ve sosyal dinamikleri ile aktif dış politikası, Balkan ülkeleri ile ilişkilere de yansımış, bölge ülke ve toplumlarının da birçok alanda Türkiye ile işbirliğine açık olması sonucunda karşılıklı ilişkilerde kayda değer ilerlemeler olmuştur. Günümüzde Türkiye ve Balkan ülkeleri arasında gerek hükümetler gerekse toplumlar arasındaki ilişkiler ilerlemeye ve derinleşmeye devam etmektedir (Ekinci, s. 9 vd.). Balkan ülkeleri arasında yer alan Karadağ, Batı Balkanların nüfus bakımından en küçük ve Avrupa'nın en genç ülkelerinden biri olarak Türkiye'de az bilinmekle birlikte bu ülkenin de Türkiye ile ekonomik ve toplumsal ilişkileri son yıllarda düzenli bir ilerleme göstermektedir.

### Genel Olarak Karadağ

Resmi adı "Karadağ Cumhuriyeti" olan Karadağ, 21 Mayıs 2006'da yapılan referandum ile % 55,5'lik evet oyu ile Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği'nden (*Federal Republic of Serbia and Montenegro*) ayrılma ve bağımsız olma kararı almıştır. Referandumdan çıkan sonuca dayanarak 3 Haziran 2006'da bağımsızlığını ilan etmiş, parlamenter demokratik sisteme sahip bir ülkedir. Türkiye, Karadağ'ı 12 Haziran 2006'da tanımış, 3 Temmuz tarihinde ise iki ülke arasında diplomatik ilişki kurulmuştur.

Karadağ, 2010 yılında Avrupa Birliği'ne aday ülke statüsü almış ve katılım müzakereleri 29 Haziran 2012'de başlamıştır. Dünya Bankası ve IMF'ye Ocak 2007'de, Dünya Ticaret Örgütüne Ekim 2007'de ve NATO'ya ise Haziran 2017'de üye olmuştur.

2007'de kabul edilen Anayasa ile yönetilmektedir. Karadağ, bağımsız, egemen, hukukun üstünlüğüne dayanan, sivil, demokratik, ekolojije saygılı (çevreci) ve sosyal adalete dayalı bir cumhuriyettir (AY, m. 1).

13,812 km<sup>2</sup> yüzölçümüne ve yaklaşık 630.000 nüfusa sahip olan Karadağ, Avrupa'nın güneybatısında yer almaktadır. Hırvatistan, Bosna Hersek, Kosova, Sırbistan ve Arnavutluk ile komşudur. Başkenti Podgoritsa (*Podgorica*)'dır.



Ülkeye etnik yapı açısından bakıldığında, nüfusun % 45'inin Karadağlı, % 29'unun Sırp, % 9'unun Boşnak, % 5'inin Arnavut olduğu görülmektedir. Resmi dil Karadağca olmakla birlikte Karadağ'da Sırpça, Arnavutça, Boşnakça ve Hırvatça gibi birçok Slav dili de konuşulmaktadır. Dini dağılıma bakıldığında ise, nüfusun % 72'sini Ortodoksların, % 19'unu Müslümanların ve % 3,4'ünü ise Katoliklerin oluşturduğu görülmektedir (Özey, s. 230).

Karadağ, Avro bölgesi üyesi olmamakla birlikte, Avro'yu yerel para birimi olarak kullanmaktadır.

Karadağ ekonomisi, büyük oranda turizme dayanmaktadır. Turizm geliri, yurtiçi hasılanın yüzde yirmisine karşılık gelmektedir. Turizmin yanında enerji ve tarım sektörleri de ekonominin diğer iki önemli sütununu oluşturmaktadır. İhracatın büyük kısmını ağırlıklı olarak alüminyum, elektrik enerjisi, çelik ve petrol ürünleri oluşturmaktadır.

Ülkenin en önemli sorunları, işsizlik ve bölgesel eşitsizliktir. Karadağ'ın bölgeleri arasında gelişmişlik düzeyi ve ekonomik faaliyetler açısından farklılıklar bulunmaktadır. Ülkenin dağlık kuzey bölgesi en az gelişmiş kısmı olup, ekonomi küçük ölçekli sanayi ve tarıma dayanmaktadır. Başkent Podgoritsa'yı da içine alan orta bölgesinin ekonomisi ise daha geniş ölçekli sanayi ve hizmetlere dayanmaktadır. Ülkenin güney bölgesi ise turizm ve hizmetler sektörüne dayanmaktadır (Özey, s. 238).

AB'nin önümüzdeki dönemdeki genişlemesinde üye olması beklenen Karadağ'da Hükümet, 22 Kasım 2018 tarihindeki Bakanlar Kurulu toplantısında, Karadağ vatandaşlığını almak isteyen yabancılar için bu imkânı sağlayan özel bir yatırım programı yürütülmesine karar vermiştir. Tam adı "Karadağ Vatandaşlığını Kazanabilecek Kişilerin Karadağ'ın Ticari ve Ekonomik Çıkarları için Özel Önem Taşıyan Özel Yatırım Programının Uygulanması Amacıyla Vatandaşlığa Kabul Edilmesine İlişkin Kriterler ve Usuller Hakkında Karar" olan bu program, kısaca "Ekonomi Vatandaşlığı" olarak adlandırılmaktadır.

### Ekonomi Vatandaşlığı Uygulaması

"Ekonomi Vatandaşlığı" programı çerçevesinde, belirli koşulları sağlayan yatırımcılara vatandaşlık verilmesi öngörülmüştür. Yeni turizm, tarım ve işleme kapasitesi yaratarak, yeni iş alanları oluşturarak Karadağ'ın ekonomik kalkınmasını hızlandırmayı amaçlayan bu program, Karadağ Hükümetinin kalkınma programının bir parçasını teşkil etmektedir. Bu süreçte, tüm işleyiş Karadağ Kalkınma Projeleri Bakanlığı tarafından yürütülecektir.

1 Ocak 2019'da yürürlüğe giren ve 3 yıl süreyle (31 Aralık 2021'e kadar) geçerli olacak bu programdan en fazla 2000 yabancı yatırımcının yararlandırılması hedeflenmektedir.

Uygulama kapsamında, turizm, tarım ve imalat sektörüne ilişkin yatırım projeleri ön plana çıkmaktadır.

**Anayasa:** 2007

**Cumhurbaşkanı:** Milo Đukanović

**Hükümet**

**Başkanı:** Duško Marković

**Yönetim Şekli:**

Cumhuriyet/Parlamentar  
Demokrasi

**Yüzölçümü:** 13,812 km<sup>2</sup>

**Nüfusu:** yaklaşık 630.000

**Dil:** Resmi dil, Karadağca (Sırpça, Arnavutça, Boşnakça ve Hırvatça da konuşulmaktadır.)

**Etnik Yapı:** % 45'i Karadağlı, % 29'u Sırp, % 8,6'sı Boşnak, % 4,9'u Arnavut, % 1'i Hırvat ve diğerleri.

**Ekonomi:** GSYİH (5607 milyar dolar), kişi başına GSYİH (8,988 dolar) ve enflasyon oranı, % 1,6 (2019 verilerine göre).

### Turizm sektöründe kalkınma projeleri

Karara göre, turizm alanındaki kalkınma projesi aşağıdaki özellikleri taşıyan bir otel ya da karma kompleksin yapılmasına ilişkindir (m. 11/1):

- Kıyı bölgesinde ya da Başkent Podgorica'da olan yatırımlar; beş yıldızlı, en az 15.000.000 Avro yatırım, en az 80 çalışan ve en az 60 konaklama ünitesine sahip olmalıdır.
- Başkent Podgorica dışında Karadağ'ın kuzey ya da orta bölgesinde olan yatırımlar; en az dört yıldızlı, en az 5.000.000 Avro yatırım, en az 25 çalışan ve en az 35 konaklama ünitesine sahip olmalıdır.

Bu kapsamdaki kalkınma projeleri listesi, sürdürülebilir kalkınma ve turizmden sorumlu kamu idaresinin önerisi üzerine Hükümet tarafından belirlenir ve Bakanlığın internet sitesinde yayınlanır (Karar, m. 11/2-3).

### Tarım ve İşleme/İmalat Endüstrisinde Kalkınma Projeleri

Karar kapsamında aşağıdaki projeler de kalkınma projesi sayılmaktadır (Karar, m. 12/1):

- Tarım ve kırsal kalkınmadan sorumlu kamu idaresinin belirlediği koşulları taşıyan tarım alanındaki projeler,
- Ekonomiden sorumlu kamu idaresinin belirlediği koşulları taşıyan imalat endüstrisindeki projeler.

Bu kapsamda bu projelere ilişkin listeler, (a)'da yer alan kalkınma projeleri için, tarım ve kırsal kalkınmadan sorumlu kamu idaresi, (b)'de yer alan kalkınma projeleri için ise ekonomiden sorumlu kamu idaresi ile tarım ve kırsal kalkınmadan sorumlu kamu idaresinin önerileri üzerine Hükümet tarafından belirlenir ve Bakanlığın internet sayfasında yayınlanır (Karar, m. 12/2-3).

### Başvuru sürecini yürütecek kuruluşlar

Kararda, Program kapsamında faaliyet gösterecek aracı kuruluşlar\* ve uluslararası durum değerlendirme kuruluşlarının\*\* kamu ilanı yapılarak seçileceği belirtilmiştir (m. 5/2). Bu kapsamda Karadağ Kalkınma Projeleri Bakanlığı tarafından 3 Ocak 2019'da söz konusu kurumlar için kamu ilanı yayımlanarak ilgili kurumların 1 Şubat 2019'a kadar başvurularını yapmaları istenmiştir.

\*Intermediary agents

\*\*International due diligence assessment agents



Kalkınma Projeleri Bakanlığı tarafından başvuruların ilan edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde seçilen kurumlar, Bakanlığın internet sayfasında yayınlanacaktır (Karar, m. 8). İlan tarihi; uluslararası durum değerlendirme kuruluşları için 11 Şubat 2019, aracı kuruluşlar için ise 12 Şubat 2019 olarak belirlenmiştir. Belirlenen kurumlar ile Karadağ Hükümeti arasında bir sözleşme yapılarak ilgili kurumlara lisansları verilecek ve kurumlar belirtilen program kapsamında bu lisanslara dayanarak faaliyetlerini sürdürecektir (Karar, m. 5/2-3).

### **Başvuru Süreci ve Başvuru Koşulları**

Başvurular, başvuran tarafından kendisi ve aile üyeleri için aracı kurum aracılığıyla Bakanlığa yapılır (Karar, m. 13/1). Başvurunun incelemesi bir uluslararası durum değerlendirme kuruluşu tarafından yapılır.

Aile üyeleri kapsamına eş, 18 yaşından büyük ve başvurana bağımlı çocuklar ile 18 yaşından küçük çocuklar girmektedir. 18 yaşından küçük olanlar, 18 yaşına geldiklerinde Karadağ vatandaşlığını kazanır. Başvuranın eşi ve 18 yaşını doldurmuş çocuğu da Karadağ'da ya da diğer bir ülkede herhangi bir suçtan dolayı bir yılı aşan bir ceza almamış olmalı veya ceza almış olsa da mahkûmiyetin hukuki sonuçları sona ermiş olmalıdır (Karar, m. 13/2-3).

Başvuranın Karadağ vatandaşlığını kazanabilmesi için aşağıdaki koşulları yerine getirmesi gerekmektedir (Karar, m. 10):

- a. İşlem maliyeti olarak 15.000 Avro kendisi için, 10.000 Avro her bir aile üyesi için ( en fazla 4 aile üyesi için olmak üzere) ve 50.000 Avro sonraki her bir aile üyesi için ödeme yapılmalıdır.
- b. Bölgesel Kalkınma Kanununun 18'inci maddesinde belirtilen amaç çerçevesinde daha az gelişmiş yerel yönetim birimlerinin geliştirilmesi amacıyla ESCROW hesabına 100.000 Avro yatırılmalıdır.
- c. ESCROW hesabına Podgorica'nın Başkentindeki veya kıyı bölgesindeki bazı kalkınma projelerine yatırım yapmak amacıyla en az 450.000 Avro; Karadağ'ın başkenti Podgorica hariç olmak üzere, Karadağ'ın kuzeyindeki veya orta bölgesindeki kalkınma projelerinin bir kısmına yatırım yapmak amacıyla en az 250.000 Avro tutarında bir miktarı yatırılmalıdır.
- d. Başvuran, Karadağ'da ya da diğer bir ülkede herhangi bir suçtan dolayı bir yılı aşan bir ceza almamış olmalı veya ceza almış olsa da mahkûmiyetin hukuki sonuçları sona ermiş olmalıdır.
- e. Uluslararası durum değerlendirme kuruluşu, ödeme ve yatırım için ayrılan paranın kaynağına ilişkin belgeler de dâhil olmak üzere olumlu bir görüş vermiş olmalıdır.

---

*Başvurular, başvuran tarafından kendisi ve aile üyeleri için aracı kurum aracılığıyla Bakanlığa yapılacaktır.*

---

İlgili Bakanlık tarafından, başvuranın ve ailesinin ilgili koşulları taşıdığı ve başvuranın gerekli belgeleri sunduğunun belirlenmesi üzerine, buna ilişkin Başbakan'a bir rapor sunulur (Karar, m. 14).

Başbakanın görüşünün de olumlu olması durumunda, İç ilişkilerden sorumlu kamu idaresi, Bakanlığı, başvuranın ve aile üyelerinin vatandaşlığa kabulü için gerekli koşulların gerçekleştiği konusunda bilgilendirir. Bunun üzerine, Bakanlık da başvuranı konu ile ilgili olarak bilgilendirir (Karar, m. 15).

### Son Durum

Ekonomi vatandaşlığı uygulaması sürecinde aracı kurumlar ile uluslararası durum değerlendirme kurumları seçimi devam etmektedir.

### BİBLİYOGRAFYA

AYM Kararı, 10.07.2013, E. 2012/94, K. 2013/89, RG: 25.01.2014/28893.

AYM Kararı, 11.07.2018, E. 2017/178, K. 2018/82, RG: 11.12.2018/30622.

Decision on the Criteria, Method and Procedure for Selection of Persons who may Acquire Montenegrin Citizenship by Admission for the Purpose of Implementation of Special Investment Programs of Special Importance for the Business and Economic Interests of Montenegro, <https://bit.ly/2WGI5B2>, Erişim: 15.01.2019.

EKİNCİ, Mehmet Uğur, Karadağ Siyasetini Anlama Kılavuzu, Rapor, SETA Yayınları, 201.

International Monetary Fund, <https://bit.ly/2DHkNDE>, Erişim: 06.02.2019.

KARAARSLAN, Mehmet, "İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri ile Giderilmesi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 140, 2019.

KAYAR, İsmail, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara, 2017.

KURT KONCA, Nesibe, "Ticari Uyuşmazlıklarda Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk", SETA Perspektif, S. 225, Aralık 2018.

KURT, Resul, "İş Yargısında Arabuluculuk", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 135, 2018.

ÖZEY, Ramazan, Balkanlar ve Balkan Ülkeleri Coğrafyası, Pegem Akademi, Ankara, 2016.

TANRIVER, Sûha, "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Arabuluculuk Kurumuna Hukuki ve Sosyolojik Bir Bakış", Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan içinde, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.

T.C. Podgoritsa Büyükelçiliği, Bilgi Notları, <http://podgorica.be.mfa.gov.tr/Mission/InfoNotes>, Erişim: 12.02.2019.

306 Seri No.Lu Gelir Vergisi Genel Tebliğ Taslağı, <https://bit.ly/2TBXpju>.



BOSCA  
HUKUK

Tekstilciler Cad. Sabri Mermutlu  
İş Merkezi No: 33 / 5 Balgat  
Çankaya / ANKARA



Tel: 0 312 473 95 70  
Faks: 0 312 473 95 74

[www.bosca.av.tr](http://www.bosca.av.tr)



[info@bosca.av.tr](mailto:info@bosca.av.tr)

Bu Bültende yer alan makale ve içerikler, genel ve rehberlik amaçlı olup hukuki görüş sağlamayı amaçlamamaktadır. Her bir ürün BOSCA HUKUK'un yazılı izni olmaksızın yeniden basılamaz ve dağıtılamaz. Her hakkı mahfuzdur.

Makalelerde yer alan görüş ve bilgiler, BOSCA HUKUK'un kurumsal görüşlerini yansıtmaz ve profesyonel bir danışmanlık niteliğinde değildir.

Bültenin içeriği yayım tarihindeki mevzuat ve uygulamadaki durumu temsil etmektedir.